

Juryrapport Herman Zeinstra Oeuvreprijs Fonds BKVB Bouwkunst

Een van de juryleden begon zijn pleidooi voor Herman Zeinstra als kandidaat voor de oeuvreprijs bouwkunst met de beschrijving van een wandeling 25 jaar geleden. Een wandeling door de Amsterdamse stadsvernieuwingswijken in de jaren tachtig. Daar viel zijn oog op een aantal kleinschalige stadsvernieuwingsprojecten. Het waren stuk voor stuk opvallende en eigenzinnige ontwerpen die de lege plekken in de stad opvulden. De architect was Herman Zeinstra. Met deze ontwerpen uit de begintijd van zijn carrière bleek Zeinstra de harten van de juryleden veroverd te hebben, niet in de laatste plaats wanneer zij beschouwd worden vanuit het heden. De eigenzinnigheid van die architectuur is des te opmerkelijk als men bedenkt dat ze zijn gebouwd in de jaren tachtig, een tijd waarin inspraak niet zelden tot eenvormigheid leidde. De zogenoemde Kleine Open Gatenprojecten, op uiteenlopende locaties zoals de Jacob Catskade, de Madelievenstraat en de Insulindeweg, en zijn eigen woonhuis op de Oude Schans, stuk voor stuk zijn ze zowel tijdloos als tijdgebonden. Met weinig middelen wist Zeinstra interessante ontwerpen te maken die na meer dan 25 jaar niets aan actualiteit verloren hebben. Dit is toe te schrijven aan het hoge abstractieniveau van de ontwerpen en de inventieve wijze waarop Zeinstra met de seriematige elementen op iedere locatie een specifieke compositie wist te maken. De juryleden kunnen zich nog altijd verbazen over de nouveautés van bepaalde details en de extremiteit van het geheel.

Architect Herman Zeinstra ontwierp deze kleinschalige woningbouwprojecten aan het begin van zijn Amsterdamse loopbaan. Na een opleiding aan de HTS haalde hij zijn architectenexamen en richtte in 1969 zijn eigen architectenbureau op. Aanvankelijk vestigde hij zich in Tel Aviv, begin jaren '70 keerde hij terug naar Amsterdam waar hij een tijdje werkte bij het bureau De Kat & Peek en zich vervolgens als zelfstandig architect vestigde. Twintig jaar later richtte hij samen met zijn partner Liesbeth van der Pol een bureau op dat in 2007 opging in DOK Architecten.

Herman Zeinstra is een architect waarvan men de gebouwen kent, vaak zonder te weten dat ze van hem zijn. Hij staat niet graag in de aandacht, maar zo bescheiden als de persoon Herman Zeinstra is, zo sprekend zijn de gebouwen die hij ontwerpt. Een paar voorbeelden: het crematorium in Haarlem (1996-2002), een gebouw dat bij bezoekers de bijzondere ervaring van frisheid en lichtheid weet te creëren op een plek die door droefenis is omgeven. De Borneodriehoek (1998-2005), het woningbouwproject dat door de opvallende gevel met grote glasvlakken al snel een markeringspunt in Amsterdam-Oost werd. Het KPN telecomgebouw (1998-2001) dat als eerste bouwwerk verrees op Amsterdam IJburg en op intrigerende wijze achterhoudt wat zich daarbinnen afspeelt.

Wie de portfolio van Zeinstra doorneemt, zal zich waarschijnlijk verbazen dat hij voor al deze projecten verantwoordelijk is, en daarnaast ook tot een andere conclusie komen. Herman Zeinstra heeft niet één stijl. Keer op keer laat zijn hand zich leiden door de nieuwe opgave. Dat is Zeinstra's grote kracht. Ieder nieuw werk staat los van het vorige, bij elke opgave denkt hij tot in het uiterste na over de oplossing. Het is bewonderenswaardig hoe hij consequent vanuit nul op de context van een nieuwe opdracht reageert, daarbij alles opnieuw uit de kast haalt en van voren af aan begint. Zeinstra lijkt onbevangen aan iedere nieuwe opdracht te beginnen, zonder de belasting van zijn voorgaande werken.

Toch zijn er wel rode lijnen in Zeinstra's oeuvre aan te wijzen: de helderheid van zijn ontwerpen en de verrassende ruimtelijkheid. Zeinstra streeft naar zuiverheid, zonder dat hij daarbij verstrikt raakt in de dogma's van het modernisme. Het belangrijkste kenmerk is echter de eigenzinnige wijze waarop hij keer op keer programma en locatie doorgrondt en uitwerkt in een uniek gebouw. Zeinstra ontwerpt vanuit een eenzellige positie, zonder dat hij zichzelf in een isolement plaatst en zonder dat het tot iconische architectuur leidt. Bovendien is hij een vakman, een typische *architects architect* die werkt vanuit een grote passie voor zijn vak. Dat geeft hij ook door aan nieuwe generaties, zoals de studenten aan de Academie van Bouwkunst. Zeinstra is als de leraar uit de film *Etre et avoir*, doceren is zijn passie. Zijn leven is architectuur, dat is altijd zo geweest en dat zal altijd zo blijven.

Herman Zeinstra is een architect naar wiens nieuwste ontwerpen de juryleden altijd nieuwsgierig zullen blijven. Opgeteld bij de kracht van zijn oudere werk, is dat de reden dat Herman Zeinstra in 2009 de Oeuvreprijs bouwkunst krijgt toegekend.

December 2009

Commissie Oeuvreprijs Fonds BKVB Bouwkunst:

Frits van Dongen

Han Michel

Arnold Reijndorp

Lex ter Braak, voorzitter